

İlgili Kanun / Madde
6100 S. HMK/27

T.C
YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2022/4213
Karar No. 2022/4946
Tarihi: 20.04.2022

- HUKUKİ DİNLENME HAKKI
- TARAF TEŞKİL EDİLMEYEN KARAR VERİLEMEYECEĞİ
- ÖZGÜR VE GÖNÜLLÜ TOPLU PAZARLIK

ÖZETİ: 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun "Hukuki Dinlenme Hakkı" başlıklı 27. maddesi (Mülga 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 73. maddesi) uyarınca davanın tarafları, kendi hakları ile bağlantılı olarak hukuki dinlenme hakkına sahip olup, bu hak, yargılama ile ilgili bilgi sahibi olunmasını da içerir. Bu kapsamda kural olarak, duruşma yapılması zorunlu olan çekişmeli yargıda hakim, Kanunun gösterdiği istisnalar dışında tarafları dinlemeden veya iddia ve savunmalarını bildirmeleri için kanuna uygun biçimde davet etmeden hükmünü veremez.

Öte yandan, taraf teşkili dava şartı olup, davanın her aşamasında mahkemece re'sen nazara alınması gereken bir olgudur ve mahkemenin, dava dilekçesi ile duruşma gününü taraflara kendiliğinden tebliğ edip taraf teşkilini sağlaması, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun amir hükmü gereğidir.

Somut uyuşmazlıkta; davacı Bakanlık, davalı Sendika ile dava dışı Gaziantep Baro Başkanlığı arasında İLO'nun 98 sayılı sözleşmesinin 4 maddesinde yer alan "özgür ve gönüllü toplu pazarlık ilkesi" çerçevesinde yapılan ve 01.10.2020 tarihinde imzalanan 01.09.2020-31.12.2022 yürürlük süreli toplu iş

sözleşmesinin iptalini talep etmiştir. İptali talep edilen toplu iş sözleşmesinin tarafları davalı Sendika ile dava dışı Gaziantep Baro Başkanlığıdır. Buna karşın yargılama sadece davalı Sendikaya karşı yürütülmüş, iptali talep edilen toplu iş sözleşmesinin taraflarından olan Gaziantep Baro Başkanlığı davaya dahil edilmemiştir.

DAVA: Taraflar arasında görülen dava sonucunda verilen kararın, temyizen incelenmesi davacı vekili tarafından istenilmekle, temyiz talebinin süresinde olduğu anlaşıldı. Dava dosyası için Tetkik Hakimi tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

Y A R G I T A Y K A R A R I

Davacı İsteminin Özeti:

Davacı vekili, müvekkili kurumun davalı Sendika ile Gaziantep Baro Başkanlığı arasında İLO'nun 98 sayılı sözleşmesinin 4 maddesinde yer alan "özgür ve gönüllü toplu pazarlık ilkesi" çerçevesinde yapılan ve 01.10.2020 tarihinde imzalanan 01.09.2020 - 31.12.2022 yürürlük süreli Toplu İş Sözleşmesinin davalı Sendika tarafından 19.10.2020 tarihinde kayda alınan 12.20.2020 tarih, TS.D.205/23-1271 sayılı dilekçe ile Gaziantep Çalışma ve İş Kurumu 11 Müdürlüğüne bildirdiğini, İl Müdürlüğü tarafından kayda alınan toplu iş sözleşmesinin 20.10.2020 tarihli, 6978202 sayılı üst yazı ile Bakanlığa intikal ettirildiğini, yapılan inceleme sonucu; 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununun 41. ve 42. maddelerine aykırı olduğu, yetki için başvuruda bulunmadığı, yetki belgesi almadan imzalanmış olduğunun tespit edildiğini iddia ederek davalı Sendika ile Gaziantep Barosu Başkanlığı arasında düzenlenen 01.10.2020 tarihli 01.09.2020 - 31.12.2022 tarihleri arasında geçerli toplu iş sözleşmesinin, Bakanlıktan yetki belgesi almadan düzenlenmiş olması nedeniyle iptaline karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı Cevabının Özeti:

Davalı vekili, 2009 Temmuz ayı işkolu istatistiklerine göre 17 numaralı "Ticaret büro eğitim ve güzel sanatlar" işkolunda faaliyet gösteren Sosyal İş Sendikasının üye sayısı, işkolunda çalışanların % 10,05 ini oluştururken, 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu ile toplu iş sözleşmesi ehliyet ve yetkisine sahip sendikaların tespit esas ve usullerinin değiştirildiğini, 26.01.2013 tarih 6356 sayılı Kanun gereğince İşkollarındaki işçi sayıları ve sendikaların üye sayılarına ilişkin 2013 yılı Ocak ayı istatistikleri hakkındaki tebliğ adı ile yayımlanan tebliğe göre: müvekkili sendikanın faaliyet gösterdiği 10 numaralı Ticaret Büro Eğitim ve Güzel Sanatlar işkolunda toplam işçi sayısının % 0,34 olarak ilan edilmiş bulunduğunu, üye sayısını % 10,05 den % 1 'in altına indiren bu tebliğe karşı Ankara 2. İş Mahkemesinde açılan davanın devam ettiğini, 12.06.2019 tarihinde

yürürlüğe giren 7176 sayılı torba yasa ile bir yıl süreli muafiyet getirildiğini, bu sürenin 12.06.2020 tarihinde sona erdiğini, yüzde birlik ülke barajı= altında kaldığı için davacı sendikanın örgütlendiği, çoğunluk sağladığı işyerlerinde 6356 sayılı yasaya göre toplu iş sözleşmesi yapamadığını, Gaziantep Baro başkanlığında çalışan 19 işçiden 17 sini üye kaydettiğini çoğunluğu sağladığını savunarak Anayasanın 90. maddesinin son fıkrası ile İLO 98 No'lu Örgütlenme ve Toplu Pazarlık Hakkı Sözleşmesinin 4. Maddesi uyarınca Özgür ve gönüllü pazarlık ilkesi çerçevesinde davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir.

İlk Derece Mahkemesi Kararının Özeti:

İlk Derece Mahkemesince, Toplu iş sözleşmesinin 20/10/2020 tarihinde Bakanlığa intikal ettirildiği, yine Sendikaya ait 17 adet üye kayıt fişinin Bakanlık tarafından bakılan ve sağlanan elektronik başvuru ile e-devlet üzerinden yapıldığı ve böylelikle sendika üyeliklerinin kanuna uygun olarak teşekkül ettirildiği, öte yandan yalnızca yetki belgesi olmadan bir toplu iş sözleşmesinin imzalanması halinde; iş bu durum tek başına toplu iş sözleşmesinin iptaline sebep olmadığı, bilirkişi tarafından yapılan inceleme neticesinde sunulan denetime açık 16/02/2021 tarihli rapor ile de sabit olduğu üzere; dava dışı Gaziantep Barosu Başkanlığına ait 3496. 027 Sosyal Güvenlik Kurumu sicil sayılı işyerinde; işveren Gaziantep Barosu Başkanlığı ile davalı Sosyal-İş Sendikası arasında yapılan 01.09.2020 - 31.12.2022 tarihleri arasında geçerli toplu iş sözleşmesinin imzalandığı 01.10.2020 tarihi itibarıyla: 19 İşçinin çalıştığı ve hizmet akitleri devam ettiği, bunlardan; 2 işçinin sendikasız olduğu, 17 İşçinin davalı Türkiye Sosyal Sigortalar, Eğitim, Büro, Ticaret, Kooperatif ve Güzel Sanatlar işçileri Sendikasının (Sosyal-İş Sendikasının) geçerli üyesi olduğu, Toplu iş sözleşmesi için 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununun 41.'inci maddesinde öngörülen $19 \times \% 50 + 1 = 10,5$ nisabının davalı Sosyal-İş Sendikasının sağlamış bulunduğu ve gerekli çoğunluğa haiz olduğundan toplu iş sözleşmesinin tarafları yetki ve sözleşme ifa şartlarına haiz olduğu gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

İstinaf başvurusu:

İlk Derece Mahkemesinin kararına karşı, davacı vekili istinaf başvurusunda bulunmuştur.

Bölge Adliye Mahkemesi Kararının Özeti :

Bölge Adliye Mahkemesince, İlk Derece Mahkemesi kararının usul ve esas yönünden hukuka uygun olduğu gerekçesiyle, istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir.

Temyiz başvurusu :

Kararı, davacı vekili temyiz etmiştir.

Gerekçe:

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun “Hukuki Dinlenilme Hakkı” başlıklı 27. maddesi (Mülga 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 73. maddesi) uyarınca davanın tarafları, kendi hakları ile bağlantılı olarak hukuki

dinlenilme hakkına sahip olup, bu hak, yargılama ile ilgili bilgi sahibi olunmasını da içerir. Bu kapsamda kural olarak, duruşma yapılması zorunlu olan çekişmeli yargıda hakim, Kanunun gösterdiği istisnalar dışında tarafları dinlemeden veya iddia ve savunmalarını bildirmeleri için kanuna uygun biçimde davet etmeden hükmünü veremez.

Hukuki dinlenilme hakkının gereği olarak taraflar duruşmaya çağrılmadan, eş anlatımla; taraf teşkili sağlanmadan hüküm verilememesi, Anayasanın 36. maddesi ile düzenlenen iddia ve savunma hakkının kullanılmasına olanak tanınması ilkesinin doğal bir sonucudur ve aynı zamanda Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkının da en önemli unsurudur.

Bu çerçevede, öncelikle tarafların gerek yargı organlarıncı gerekse karşı tarafça yapılan işlemler konusunda bilgilendirilmeleri zorunludur. Kişinin kendisinden habersiz yargılama yapılarak karar verilmesi, kural olarak mümkün değildir (H. Pekcanitez, O. Atalay, M. Özkes, Medeni Usul Hukuku, 11. Bası, 2011, s. 273).

Gerçekten savunma hakkını güvence altına alan T.C. Anayasası'nın 36. maddesi ile 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 27. maddesinde de açıkça belirtildiği üzere, mahkemece davalı yan, dinlenmek ve savunması alınmak üzere kanuni şekillere uygun olarak davet edilmedikçe hüküm verilmesi mümkün bulunmamaktadır.

Öte yandan, taraf teşkili dava şartı olup, davanın her aşamasında mahkemece re'sen nazara alınması gereken bir olgudur ve mahkemenin, dava dilekçesi ile duruşma gününü taraflara kendiliğinden tebliğ edip taraf teşkilini sağlaması, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun amir hükmü gereğidir.

Somut uyuşmazlıkta; davacı Bakanlık, davalı Sendika ile dava dışı Gaziantep Baro Başkanlığı arasında İLO'nun 98 sayılı sözleşmesinin 4 maddesinde yer alan "özgür ve gönüllü toplu pazarlık ilkesi" çerçevesinde yapılan ve 01.10.2020 tarihinde imzalanan 01.09.2020-31.12.2022 yürürlük süreli toplu iş sözleşmesinin iptalini talep etmiştir. İptali talep edilen toplu iş sözleşmesinin tarafları davalı Sendika ile dava dışı Gaziantep Baro Başkanlığıdır. Buna karşın yargılama sadece davalı Sendikaya karşı yürütülmüş, iptali talep edilen toplu iş sözleşmesinin taraflarından olan Gaziantep Baro Başkanlığı davaya dahil edilmemiştir.

Bu durumda Mahkemece usulünce taraf teşkili sağlanmadan karar verilmesi hatalı olup, temyiz edilen kararın salt bu sebeple bozulması gerekmiştir.

Sonuç:

Temyiz olunan İlk Derece Mahkemesi kararının ve bu karara karşı istinaf başvurusunu esastan reddeden Bölge Adliye Mahkemesi kararının, yukarıda yazılı sebepten dolayı **BOZULARAK ORTADAN KALDIRILMASINA**, dosyanın kararı veren İlk Derece Mahkemesine, bozma kararının bir örneğinin ise kararı veren Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine, 20.04.2022 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.